

Ubezważnowolnienie

Ubezważnowolnienie polega na pozbawieniu lub ograniczeniu człowiekowi zdolności do czynności prawnych.

W sprawach o ubezważnowolnienie właściwy jest sąd okręgowy miejsca zamieszkania osoby, która ma być ubezważnowolniona, a w przypadku braku miejsca zamieszkania – sąd miejsca jej pobytu.

Zgodnie z art. 12 Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014r., poz. 121 – dalej kc) ubezważnowolnienie całkowite oznacza pozbawienie zdolności do czynności prawnych. Omawiane zdarzenie może mieć miejsce tylko względem osoby, która ukończyła 13 lat ale ze względu na:

- chorobę psychiczną
- niedorozwój umysłowy
- inny rodzaj zaburzeń psychicznych np. pijaństwa czy narkomanii
- nie jest w stanie sama kierować swoim postępowaniem.

UWAGA: pierwsze obowiązkowe wysłuchanie osoby, która ma być ubezważnowolniona odbywa się w Sądzie Okręgowym, w którym złożono wniosek. Stawiennictwo uczestnika postępowania obowiązkowe.

Ubezważnowolnienie całkowite

Art. 13 par. 1 kc określa, że do ubezważnowolnienia całkowitego osoby w wieku powyżej lat trzynastu, może dojść tylko wtedy, gdy są spełnione w chwili orzekania o ubezważnowolnieniu dwie przesłanki, a mianowicie:

- osoba, której dotyczy postępowanie jest chora psychicznie, niedorozwinięta umysłowo lub też dotknięta innego rodzaju zaburzeniami psychicznymi, w szczególności pijaństwem lub narkomanią,
- wskutek tej choroby nie jest w stanie kierować swym postępowaniem.

Sąd Okręgowy po uprawomocnieniu się orzeczenia o ubezważnowolnieniu całkowitym przesyła odpis postanowienia do Sądu Rejonowego, Wydziału Rodzinnego, właściwego dla miejsca zamieszkania uczestnika postępowania (osoby ubezważnowolnionej).

Sąd opiekuńczy ustanawia dla niej przedstawiciela ustawowego - opiekuna. Dokonuje on w imieniu osoby ubezważnowolnionej czynności prawnych.

Ważność zaś umowy, która została zawarta przez osobę ubezwłasnowolnioną częściowo bez wymaganej zgody przedstawiciela ustawowego, zależy od potwierdzenia umowy przez tego przedstawiciela.

Ubezwłasnowolnienie częściowe

Osoba pełnoletnia może być ubezwłasnowolniona częściowo:

- z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii,
- wskutek tej choroby potrzebna jest jej pomoc do prowadzenia swych spraw.

Dla osoby takiej opiekuńczy Sąd Rejonowy po przesłaniu postanowienia o ubezwłasnowolnieniu częściowym ustanawia przedstawiciela ustawowego – kuratora. Zgoda kuratora jest potrzebna do ważności czynności prawnych dokonanych przez osobę ubezwłasnowolnioną.

Ważność zaś umowy, która została zawarta przez osobę ubezwłasnowolnioną częściowo bez wymaganej zgody przedstawiciela ustawowego, zależy od potwierdzenia umowy przez tego przedstawiciela.

Prawa osoby ubezwłasnowolnionej

- osoba taka może bez zgody przedstawiciela ustawowego zawierać umowy należące do umów powszechnie zawieranych w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego;
- bez zgody przedstawiciela może rozporządzać swoim zarobkiem, chyba że Sąd opiekuńczy z ważnych powodów postanowi inaczej;
- bez zgody może nawiązać stosunek pracy oraz dokonywać czynności prawnych, które dotyczą tego stosunku.

Osoba mająca ograniczoną zdolność do czynności prawnych nie może jednak podejmować niektórych czynności, np. nie może sporządzić i odwołać testamentu.

Czas trwania ubezwłasnowolnienia

Orzeczenie ubezwłasnowolnienia nie może nastąpić na czas określony – obowiązuje ono aż do jego uchylecia (bądź też zmiany).

Co ważne, sąd może w razie poprawy stanu psychicznego zmienić ubezwłasnowolnienie całkowite na częściowe, a w razie pogorszenia się tego stanu - zmienić ubezwłasnowolnienie częściowe na całkowite.

Kto i gdzie może złożyć wniosek o ubezwłasnowolnienie?

W sprawach o ubezwłasnowolnienie właściwy jest Sąd Okręgowy miejsca zamieszkania osoby, która ma być ubezwłasnowolniona, a w przypadku braku miejsca zamieszkania - Sąd miejsca jej pobytu.

Wniosek o ubezwłasnowolnienie składa:

- małżonek osoby, która ma zostać ubezwłasnowolniona;
- jej krewni w linii prostej (np. ojciec, matka, dzieci, wnuki);
- jej rodzeństwo;
- jej przedstawiciel ustawowy;
- prokurator (niewymienione wyżej osoby mogą się do niego zwrócić jeśli widzą uzasadnioną potrzebę orzeczenia w stosunku do jakiejś osoby ubezwłasnowolnienia)

Wniosek powinien zawierać:

- imię i nazwisko oraz adres uczestnika postępowania (tj. osoby, która ma zostać ubezwłasnowolniona);
- imię i nazwisko oraz adres wnioskodawcy (tj. osoby domagającej się ubezwłasnowolnienia);
- określenie kim dla uczestnika postępowania jest wnioskodawca (należy podać dane, które pozwolą na ustalenie, czy wnioskodawca jest uprawniony do wystąpienia z wnioskiem - np. małżonek, rodzic, dziecko);
- wskazanie proponowanego zakresu ubezwłasnowolnienia (częściowe lub całkowite);
- wyjaśnienie przyczyn, z powodu których uczestnik postępowania powinien zostać ubezwłasnowolniony (krótki opis okoliczności przemawiających za ubezwłasnowolnieniem);
- wskazanie informacji dotyczących stanu cywilnego osoby, która ma zostać ubezwłasnowolniona (jeśli uczestnik postępowania pozostaje w związku małżeńskim należy podać imię, nazwisko i adres małżonka).
- wskazanie, czy stan zdrowia uczestnika umożliwia mu osobiste stawienie się w sądzie celem wysłuchania.

Do wniosku o ubezwłasnowolnienie należy dołączyć:

- aktualne zaświadczenie lekarskie z rozpoznaniem choroby,
- dowód dokonania opłaty stałej 40 zł,
- odpis aktu urodzenia (USC) uczestnika postępowania, dla kobiet aktu małżeństwa,
- kserokopię dowodu osobistego uczestnika (uczestniczki) postępowania,
- odpis aktu cywilnego wskazujący stopień pokrewieństwa wnioskodawcy z uczestnikiem postępowania,
- wskazać stan cywilny uczestnika postępowania,
- wskazać kandydata na kuratora dla uczestnika postępowania na czas trwania procesu (kuratorem nie może być wnioskodawca),
- wskazane jest podanie numeru telefonu wnioskodawcy celem ułatwienia kontaktu z biegłym.

Wniosek i wszystkie załączniki składane są w:

- czterech egzemplarzach, gdy uczestnik postępowania (osoba, która ma być ubezwłasnowolniona) jest stanu wolnego,

- pięciu egzemplarzach, gdy uczestnik postępowania pozostaje w związku małżeńskim, a małżonek nie jest osobą składającą wniosek.

Opłaty : 40 zł- opłata stała, zaliczki na biegłego - ok. 500 zł; można uiścić na poczcie na podany na wezwaniu numer konta lub w kasie Sądu Okręgowego, każdorazowo podając numer sprawy, który również znajdziemy na wezwaniu. Wnioskodawca może ubiegać się o zwolnienie od kosztów sądowych, składając wniosek o zwolnienie od kosztów z załączonym Oświadczeniem o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania.

Źródło:

www.slupsk.so.gov.pl/ubezwlasnowolnienie

<http://prawo.gazetaprawna.pl>